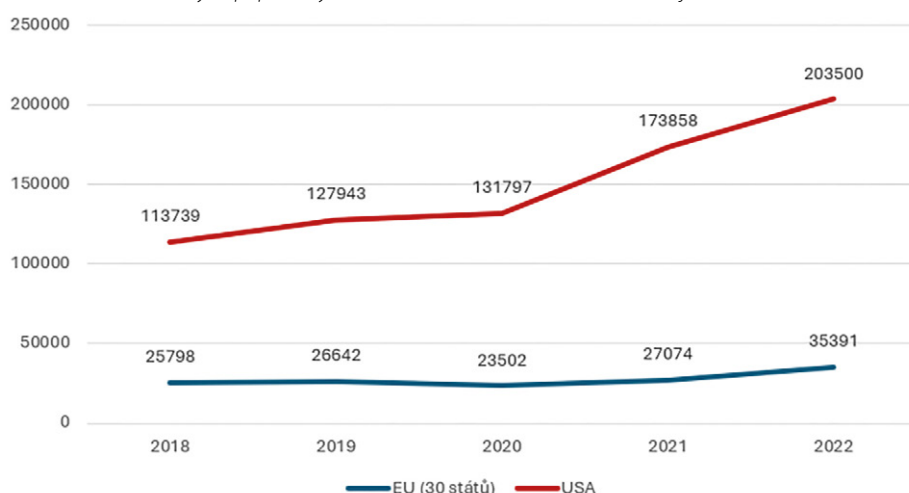

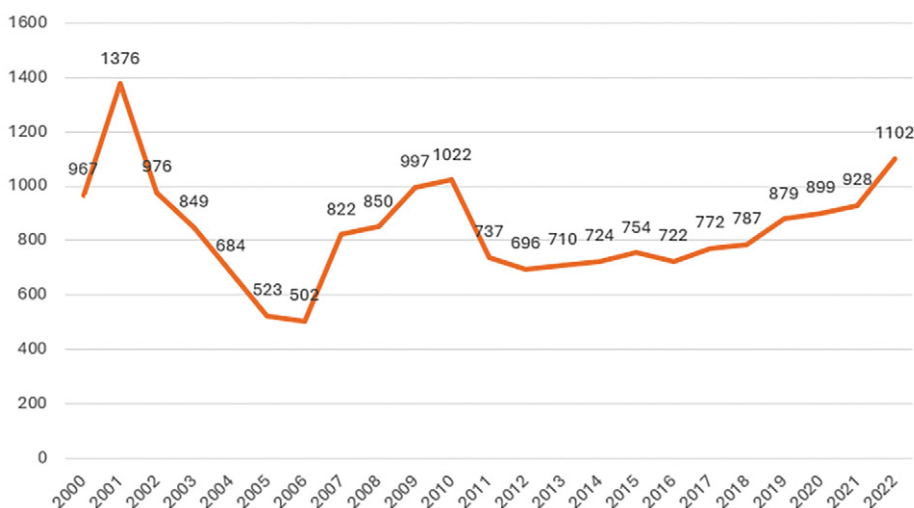
Tab. 1. Klasifikace druhu *Treponema* (upraveno, převzato z Bologna JL, Schaffer JV, Cerroni L. *Dermatology*. 2nd ed. Vol. 2. Elsevier; 2024. p. 1461-1473. ISBN: 9780702082252)

Doména: Bacteria, Kmen (phylum): Spirochaetota, Třída (classis): Spirochaetia, Řád (ordo): Spirochaetales, Čeleď (familia): Treponemataceae, Rod (genus): Treponema, Druh (species) a Poddruh (subspecies): Treponema pallidum Subspecies/Treponema Species			
	Choroba	Výskyt	Přenos
<i>T. pallidum</i> subsp. <i>Pallidum</i>	Venerická syfilis/příjice (lues)	Celosvětově	Pohlavním stykem, transplacentární přenos
<i>T. pallidum</i> subsp. <i>Pertenue</i>	Yaws (framboesie)	Tropické země	Nepohlavní přenos
<i>T. pallidum</i> subsp. <i>endemicum</i>	Endemická syfilis (bejel)	Pouštní oblasti	Nepohlavní přenos
<i>T. carateum</i>	Pinta (carate)	Tropické země	Nepohlavní přenos
<i>T. denticola</i> , <i>T. socranskii</i>	Periodontální infekce	Celosvětově	Nepohlavní přenos

Graf 1. Počet hlášených případů syfilis v EU a USA v letech 2018–2022, zdroj ECDC a CDC (7, 8)

Graf 2. Počet případů syfilis v ČR, Zdroj ÚZIS

řila do Evropy a následně do Ameriky právě námořníky kolumbovských výprav. Syfilis se také mohla „rapidně“ vyvinout z méně virulentních, non-venerických původců treponemových infekcí. Recentní studie založené na kombinaci molekulárních a paleontologických metod poukazují na fakt, že syfilis se vyvinula z ostatních non-humánních treponem před 5 000 až 16 500 lety. Treponemová

onemocnění pravděpodobně existovala v prehistorickém období jako neškodné infekce lidí a zvířat (1, 2, 3, 4).

Epidemiologie

Světová zdravotnická organizace (WHO) odhaduje výskyt získané syfilis v roce 2022 přibližně na 8 milionů a 700 000 případů kongenitální syfilis, a to převážně v rozvo-

jovém světě, kde toto onemocnění tvoří jednu z hlavních příčin vředů genitálu (6, 16). Počet nově zachycených případů však v posledních deseti letech stoupá i ve vyspělých státech. Například ve Spojených státech amerických byl v roce 2018 počet případů 113 739 a v roce 2022 již 203 500, což činí 78,9% nárůst počtu případů (7). V Evropské unii bylo v roce 2018 hlášeno 25 798 případů a v roce 2022 celkem 35 391 případů syfilis, což činí nárůst o 41 % (Graf 1). Hlášených případů syfilis v EU je osmkrát více u mužů než u žen, nejvíce ve věkové kategorii 25–34 let. Dominantní skupinou (74 %) výskytu syfilis tvoří skupina MSM – muži mající styk s muži (8). V České republice trend nárůstu počtu případů kopíruje trend Evropské unie, v roce 2018 bylo hlášeno 787 případů, v roce 2022 již bylo hlášeno 1 102 nakažených osob (Graf 2) (6).

Patogeneze a klinická manifestace neléčené získané syfilis, lat. syphilis acquisita

K inokulaci a penetraci infekce dochází přes slizniční a kožní mikrotraumata, dále dochází k adhezi bakterií k buňkám hostitele a následuje množení mikroorganismů. Během několika hodin treponemy diseminují do regionálních lymfatických uzlin (2). Klinická manifestace onemocnění je velmi pestrá, a ne nadarmo se syfilis přezdívá „simia morborum“ (latinsky opice nemocí), jelikož je schopna napodobovat širokou paletu projevů jiné etiologie (Tab. 2).

Primární stadium, syphilis primaria

Toto stadium začíná 10–90 dní po infekci, kdy se objevuje indolentní papula, která se postupně rozpadá v povrchovou nekrózu a přechází v jasně ohraničenou palpačně tuhou ulceraci, označovanou jako „tvrdý vřed“ neboli „ulcus durum“ též „šankr“ z francouzského „le chancre“ (Obr. 1). Vřed se samovolně zhojí do několika týdnů (většinou se hojí jizvou, méně změnou pigmentace kůže). Histopatologicky lze prokázat treponemy v biopsii z tvrdého vředu pomocí speciálního barvení, je to ale technicky poměrně náročné. Výtěžnější je mikroskopické vyšetření v zástinovém mikroskopu, které je navíc levné a rychlé.